

Demény Péter

TÁRGYALÁS

SZEREPLŐK:

KÁNTOR ALADÁR, 74 éves
KEREKES GYULA, 78 éves
BÁNYAI ILDIKÓ, 68 éves könyvelő
BÁNYAI KÁROLY, 68 éves rádiós szerkesztő
SZABÓ EMÓD, 67 éves magyartanár

KÁNTOR: Jaaaj! Jaaaj! Jaaaj! Jézus Mária! Jaaaj!
KEREKES: Hagyja már abba, könyörgöm!
KÁNTOR: Jaj! Jaa!
KEREKES: Belerondít a legszebb áriába!
KÁNTOR: Jézus Mária!
KEREKES: Hagyja már abba!
KÁNTOR: Ne törődjön velem!
KEREKES: Nem törődnék, de muszáj! Mindenbe belenyög!
KÁNTOR: Jaaaj!
KEREKES: A legszebb áriába!
KÁNTOR: Jajajajjj!
KEREKES: Hagyja már abba, az Isten megfizeti! Vagy a Főtitkár elvtárs!
KÁNTOR: Mi???
KEREKES: Mi az, már nem nyög?!
KÁNTOR: Mit mondott?!
KEREKES: Azt mondtam, ez a legcsodálatosabb ária a világon, így senki nem búcsúzik az élettől az egész operairodalomban, maga meg belerondít!
KÁNTOR: Hogy mondta?!
KEREKES: Bár szívesebben hallgatnám Domingóval, mint ezzel a mi tenorunkkal, de hát annyi baj legyen.
KÁNTOR: Mit mondtál, te rohadék?!
KEREKES: Ne verje az ajtómat! Megbolondult?! Nahát, hogy manapság kik járnak operába...
KÁNTOR: Inkább nekem kellene megrökönyödnöm, te, teee...

KEREKES: De hát mi a baja?!

KÁNTOR: Tudtam, hogy te vagy, tudtam!

KEREKES: Mi?! Ki vagyok én?! Engedjen el, kérem...

KÁNTOR: Most aztán megkapod a magadét, tee...

JEGYSZEDŐNŐ: Mi folyik itt? Hagyják abba, vagy hívok valakit!

KÁNTOR: Pofa be!

KEREKES: Segítség!

KÁNTOR: Hallgass, te, vagy...

HANG: Szégyen-nyalázat, ami itt folyik! Panaszt teszek az igazgatóságon!

JEGYSZEDŐNŐ: Kérem, hölgyem, menjen vissza...

HANG: Magának én nem vagyok hölgyem!

JEGYSZEDŐNŐ: Bocsásson meg, kérem...

KEREKES: Segítség! Megkötözött!

KÁNTOR: Pofa be! Hallgasson, mert megfojtom! Mi az, bejiedt? Már nem roncsol olyan könnyedén, mi?!

KEREKES: ...

KÁNTOR: Feleljen!

KEREKES: Kérem, én nem tudom, mit akar, sajnós, nem emlékszem...

KÁNTOR: Hagyjon ezzel a süket dumával! Dehogynem emlékszik. És meg is beszéljük szépen.

KEREKES: De hát most jön a finálé, és...

KÁNTOR: Magának nem jön. Maga itt marad velem. Meg ne szólaljon! A fene ezt az ajtót, nem lehet bezárni...

KEREKES: Persze hogy nem, ez nem börtön...

KÁNTOR: Maga ért hozzájuk, nem?!

KEREKES: Miről beszél?

KÁNTOR: Majd megtudja. Egyelőre fogja be a száját. Ó, hogy a fene...

EGY NÉZŐ: Mi folyik itt?

KÁNTOR: Tárgyalás.

EGY NÉZŐ: Tárgyalás?!

KÁNTOR: Az.

EGY NÉZŐ: Miféle tárgyalás?

KÁNTOR: Nem bírta ki a végéig?

EGY NÉZŐ: Sajnós, a prosztatám...

KÁNTOR: Nekem mondja?! Én ennek az úrnak köszönhetem.

EGY NÉZŐ: Mit?

KEREKES: Kérem, én nem értek semmit...

KÁNTOR: A prosztatát is, az aranyeret is. De most majd megfizet!

EGY NÉZŐ: Pisilhetek?
KÁNTOR: Kérem. Most már végződik. Már tapsolnak. Befejezte?
EGY NÉZŐ: Be.
KÁNTOR: Akkor menjen Isten hírével.
EGY NÉZŐ: De hát...
KÁNTOR: Kifelé!
KEREKES: Maga megőrült.
KÁNTOR: Hallgasson! Húszéves se voltam, maga hóhér.
KEREKES: De hát mikor, könyörgöm?!
KÁNTOR: Megint.
BÁNYAI KÁROLY: Vidrányi felséges volt.
SZABÓ EMÓD: Azért Kirkósára sem panaszkodhatsz.
BÁNYAI: Jöjjenek, pisiljenek, menjenek.
SZABÓ: Miféle hang ez?!
KÁNTOR: Nincs más hangom, sajnálom.
SZABÓ: Mondhatta volna szebben, kis lovag.
KÁNTOR: Mi?!
SZABÓ: Ez a *Cyranó*ból van, kérem. Az egy francia...
KÁNTOR: Tudom, miből van. Szeretnének részt venni egy tárgyaláson?!
BÁNYAI és SZABÓ: Tárgyaláson?!
KÁNTOR: Tárgyaláson, tárgyaláson, tárgyaláson. Egy szekus esetét tárgyaljuk meg.
BÁNYAI és SZABÓ: Itt?!
KÁNTOR: Ez a legjobb hely szerintem.
BÁNYAI és SZABÓ: De hát... nem vagyunk jogászok, és...
KÁNTOR: Miért, az esküdtek jogászok szoktak lenni?!
SZABÓ: De...
KÁNTOR: Igen vagy nem?
BÁNYAI: Jó.
KÁNTOR: Helyes. Akkor figyeljenek! Most kimennek, veszik a kabátjukat, és visszasonpolyognak. Kirkósa tiszteletére bankett lesz, tehát később is elmehetünk innen. Ha jön még valaki, őt is bevonjuk a tárgyalásba.
KEREKES: De kérem, szánjanak meg egy védtelen embert...
KÁNTOR: A vádlott még nem kap szót. Rendben?!
SZABÓ: Ahogy óhajtja.
KÁNTOR: Feleségük van?
BÁNYAI: Csak nekem, az övé meghalt.
KÁNTOR: Mit gondol, érdekli a dolog?

BÁNYAI: Feltétlenül.

KÁNTOR: Akkor siessenek! Ja, és a jegyszédőnőt nyugtassák meg. Mondják, hogy összevesztek, de már semmi baj nincs, csak elragadta önöket az indulat.

BÁNYAI: Minket?!

KÁNTOR: Magukat, persze. Én nem mehetek ki, mert akkor ez elmenekül.

KEREKES: Mondja, mit akar maga tőlem?!

KÁNTOR: Hallgasson, Zdrobescu! Csodálkozik, mi?! Hiába, a múlt mindig visszajár valamiképpen. Szóhoz sem jut, mi?!

SZABÓ: Honnan tud a banketről?

KÁNTOR: Vidrányi az osztálytársam volt. Menjenek már!

KEREKES: Csodálatos Cavaradossi...

KÁNTOR: Maga ne hízelegjen, jó?!

KEREKES: Miből gondolja?

KÁNTOR: „Isten megfizeti. Vagy a Főtitkár elvtárs.”

KEREKES: Nem értem...

KÁNTOR: Hiába teszi az értetlent!

BÁNYAI ILDIKÓ: Kérem, én azonnal jöttem, ahogy a férjem előadta a tényállást. Kicsit furcsa ugyan, hogy éppen itt, de hát...

KÁNTOR: Jobb helyet keresve sem találánánk. Kezdjük el. Azzal vádoló az embert...

BI: Pillanat, pillanat. Előbb le kellene szögezelnünk, hogy ki kicsoda. Ön tehát a vádló. Mi is a neve?

KÁNTOR: Kántor Aladár. Azzal vádoló...

BI: Türelem, kérem. Egy tárgyalás olyan, mint a mérlegkészítés, abban nem szabad hibának lenni. Tehát Kántor Aladár...

KÁNTOR: Most már értem, miért vágta rá, hogy a feleségét „feltétlenül”. Kántor Aladár, ő pedig a hírhedt Zdrobescu, aki...

BI: Kérem, kérem. Mi a keresztneve?

KÁNTOR: Most mondom, hogy Aladár!

BI: Nem magának, Zdrobescunak.

KÁNTOR: Mit tudom én, nem mindegy magának?!

BI: Hogy lenne mindegy, hogy hogy hívják a vádlottat?!

KÁNTOR: De hát a Zdrobescu csak csúfnév! Így neveztük el, mert legfőbb szórakozása a kihallgatásra rendelték kínzása volt.

BI: A zdrobi az ugyan szó szerint szétzúzni, összetörni, de elfogadom az érvelést.

KÁNTOR: Hagyja már abba!

BI: Kérem. Maga akart tárgyalást tartani!
KÁNTOR: Én, de nem gondoltam, hogy ilyen szőrszálhasogató lesz!
BI: Egy tárgyalás olyan, mint a mérleg...
KÁNTOR: Mondja, maga könyvelő?
BI: Igen.
KÁNTOR: Legyen maga a bíró. Én vagyok a vádló, Kántor Aladár, 74 éves kalandosi lakos, ő pedig Zdrobescu, akit itt ismertem meg az Árpád úton.
SZABÓ: A Traian utcában?
KÁNTOR: Ott. Néhányszor bevittek, és olyankor egy magas, vékony tisztel együtt ő hallgatott ki. Az egy finom ember volt, ez meg egy vadállat.
BÁNYAI: Jó zsarú, rossz zsarú...
KÁNTOR: Ócska forgatókönyvnek tűnik, de működött. És hiába minden, az ember egy életre megjegyzi, ki teszi a széket a lábára, aztán ül rá.
BI: A lábára?
KÁNTOR: Fogja már be, bírónő!!! A székre.
BI: És ki a férjem?
KÁNTOR: ...
BI: Ki legyen a férjem?
KÁNTOR: A kedves férje máris jegyzetel, készítse ő a jegyzőkönyvet. A barátjuk meg az esküdt. Mi a neve, bírónő?
BI: Bányai Ildikó.
KÁNTOR: És önnek?
BÁNYAI: Bányai Károly.
SZABÓ: Szabó Emőd.
KÁNTOR: Akkor kezdjük el végre!
BI: Kérem a vádlót, ismertesse a vádat.
KÁNTOR: 1962 tavaszán...
BI: Pontosan mikor?
KÁNTOR: Megint kezdi?!
BI: Azt hittem...
KÁNTOR: Hogy tárgyalást akarok, a fene egye meg! Április lehetett...
SZABÓ: A bolondok hónapja.
KÁNTOR: ... és az egyik kollégám, akit megzsaroltak, mert homokos volt, azt írta rólam a jelentésében, hogy cikkeket írok a Szabad Európának...
BÁNYAI: Igaz ez?
KÁNTOR: Maga nem rádiós véletlenül?
BÁNYAI: De igen.
KÁNTOR: Ismerős volt a hangja... Hallgatta a Szabad Európát?

BÁNYAI: Egyfolytában.
KÁNTOR: Mindenki azt hallgatta.
BI: Megkérem az esküdteket, maradjanak csendben.
KÁNTOR: Mondja, magának hány piszoár kell, hogy ne élje bele magát anyyira a szerepébe?
BI: Nem ez a szerepem?
KÁNTOR: Nem lehetne nagyvonalúbban? Egyszerűen azt szeretném, ha megértenék: ez az ember 1962 tavaszán, húszéves koromban, az összes kegyetlenséget elkövette, amit el lehetett.
BI: Mi szüksége a megértésünkre?
KÁNTOR: Mégsem vagyunk vadállatok, hogy csak úgy megfojtsam, bár kedvem lenne hozzá, az biztos.
SZABÓ: Kísérje két szülője szemmel: a szellem és a szerelem.
KÁNTOR: Maga meg mit akar az idézeteivel?!
SZABÓ: Magának senki nem jó?
KÁNTOR: Egy ideig úgy folyt a kihallgatás, mintha még nekem is lennének jogaim, bár persze már az is jogtiprás, hogy egy embert egy másik légből kapott vallomása alapján behívjanak. De hát ki törődött ilyen apróságokkal akkoriban?!
SZABÓ: Élnünk kellett, és éltünk is valahogy. Mint súly alatt a pálma...
KÁNTOR: Ne jöjjön nekem ezzel az ócska szólammal! Vagy tényleg úgy érzi, hogy megnőtt a pálmája?!
KEREKES: Kérem, ez az ember őrült...
KÁNTOR: Fogja már be!!
BI: Tagadja, hogy kihallgatta volna 1962 tavaszán?
KEREKES: Soha életemben nem is láttam!!!
BI: Mivel tudja bizonyítani az állítását?!
KÁNTOR: A szavam nem elég, nyilván...
BI: Sajnos...
KEREKES: Látják, kérem...
SZABÓ: Édes fiacskám, egy kis bizonyítékot ennék...
KÁNTOR: Maga csak ne szellemeskedjen, hallja! Fogadni mernék, hogy besúgó volt! Talán a jelentéseiben is Kosztolányit idézgette?!
SZABÓ: De kérem!
BI: A vádlót megkérjük, szorítkozzon a saját történetére.
KÁNTOR: Hogy szorítkozna maga az Isten faszára.
BÁNYAI: Hallja, válogassa meg a szavait!

KÁNTOR: Nekem hiába zengeti az orgánumát! Azért hívtam be magukat, hogy ne öljem meg a két kezemmel ezt a gyalázatost, de látom, hiába minden!

BÁNYAI: Legyen nyugodt, a bírónő teljesen pártatlan.

KÁNTOR: Éppen az a baj, hogy pártatlan! A jog előtt üldöző és üldözött egyformán esnek a latba, pedig ösztönösen mindenkinek az üldözött pártjára kellene állnia! Ezt Déry Tibor mondta, tanár úr!

SZABÓ: Hát sajnós, az ő magyarságával kapcsolatban, ugye...

KÁNTOR: Mi???

SZABÓ: Ne haragudjon, de nyilván tudja, hogy...

KÁNTOR: És akkor mi van? Akkor nem lehet igaza egy ilyen általános helyzetben? Amiért zsidó volt, csak tudta, mi az, üldözni és üldözöttnek lenni, hogy mi a különbség a kettő között! Vagy már azt sem tudta, maga mélymagyar?!

BÁNYAI: Ne veszítsük el a fejünket, kérem! A bankett bármelyik percben véget érhet.

SZABÓ: Szerintem kitarat még. Amíg az operaénekesnők bírják...

BI: Hát azok sokáig bírják...

KÁNTOR: Kiket hívtam én ide?! Hiszen maga egy gyáva macsó, maga meg egy üresfejű liba, akinek közhelyek vannak a fejében!

BÁNYAI: Kérem! A feleségem egy köztisztelőben álló nő!

KÁNTOR: A közostobaság köztisztelőjében!

BI: Károly, te hagyod ezt?

KÁNTOR: Ez az ember rám parancsolt, hogy toljam le a gatyámat, aztán a hideg betonra ültetett! Közben röhögött, és azt mondogatta, tegyek panaszt az Istennél vagy a Főtitkár elvtársnál! Magam alá pisiltem, magam alá szartam, összefagyott mindenem...

BI: Nem lehetne egy kicsit kevésbé trágárul?

KÁNTOR: Amikor szétfagy a töke, nem törődik a stilsztikával, naccsád!

BI: Károly!

BÁNYAI: Kérem, kérem. Őrizzük meg a nyugalmunkat! Tudja bizonyítani mindezt?

KÁNTOR: A prosztatám nem elég?! Nem elég, hogy már a tévének sem hiszem el, hogy „a lemenő napnak is van fénye”?! Nem elég, hogy az aranyerem a térdemet veri?!

SZABÓ: Sajnos, ezek kínzás vagy egyéb gyötrelem nélkül is beszerezhetőek. Én is háromszor kelek fel éjjel. Egyébként is, miért lett volna olyan fontos éppen ön?

KÁNTOR: Nem volt mindegy a rendszernek? Vagy tán arra gondol, csak a költők–írók–magyartanárok tökét szorongatták meg?

SZABÓ: Kérem...

KÁNTOR: Igaza van. Akkor még verseket írtam, sőt, egy lapot is szerkesztettem.

SZABÓ: De hát... Csak nem...?

KÁNTOR: De igen, tanárkám, én vagyok.

BÁNYAI: Kicsoda maga?

KÁNTOR: Az Árnyékos Szahara főszerkesztője.

SZABÓ: Szellemes, humoros, jól megírt, remekül szerkesztett lap volt a hatvanas években, talán még a „zseniális” jelző sem túlzás vele kapcsolatban... Ketten csinálták, azt hiszem...

KÁNTOR: Fekete Jancsival, amíg halálra nem itta magát. Tulajdonképpen ő volt zseniális...

SZABÓ: Sose szerénykedjen, kérem! Azok az elképzelt rádióadások, azok az egypercesek, melyeket mintha Örkény vagy Mrozek írt volna, azok a furcsa versek! Nem lehet elkülöníteni senkit: az egész Árnyékos Szahara zseniális volt. Akkor még középiskolás voltam, az osztálytársaimmal faltuk a lapot...

BÁNYAI: Mi Székelypecskán érettségiztünk, az egyetemet Szenesden végeztük...

KEREKES: Nem lehetne, hogy eloldozzanak, miközben ennyire emlékeznek?!

SZABÓ: Egyszer a Szesztes Gesztenyében láttam önt, ott olvasott fel valamit... Nem törődött a figyelmeztető kiabálásokkal, sem az integésszel...

BI: Szesztes Gesztenye? Az a mai Hubertus, nem?

SZABÓ: Csak olvasott és olvasott, egyik írás jobb volt, mint a másik, de merészebb is... És egyszer csak megjelent három bőrkabátos, és elvitték a lányt, aki maga mellett ült...

KÁNTOR: A menyasszonyomat... Azóta se nőültem meg...

KEREKES: Látják, kérem, mindig ilyen volt!

SZABÓ: Később hallottam, hogy a lány öngyilkos lett...

KÁNTOR: Ki tudja, mit csináltak vele ott bent az ilyenek, mint ez itt!

KEREKES: Maga csinálta, nem mi!

KÁNTOR: Szóval elismeri, hogy maga az, akit Zdrobescunak nevezünk?!

SZABÓ: Az az igazság, hogy lehetett volna elővigyázatosabb.

BI: Halálba kergeti a saját menyasszonyát!

BÁNYAI: Érdekes történet, az biztos...

KEREKES: Soha nem törődött senki mással, csak saját magával!
KÁNTOR: Kérem a bírónőt, hallgattassa el a vádlottat!
BI: Maga mondta, hogy túl komolyan veszem a játékot!
KÁNTOR: De hát ez már...
KEREKES: Hiába mondtam, fogja be a száját, mert megbánhatja, csak kiabált és kiabált!
KÁNTOR: Azért ültetett óráig a jéghideg padlón? Mert kiabáltam?
KEREKES: Kérem, én csak a kötelességemet teljesítettem!
KÁNTOR: Az volt a kötelessége?! Hogy embereket, akik verseket írnak, halálra gyötörjön?!
KEREKES: Ha jól látom, nagyon is él!
KÁNTOR: Ez a rongy, akit akkoriban Ioan Cherecheşnek hívtak, ma Kerekes néven jár a magyar operába!
BÁNYAI: Lassabban!!! Nem bírok ilyen gyorsan jegyzetelni!
SZABÓ: Azért túlságosan provokatívak voltak azok a versek...
BÁNYAI: Pro-vo-ka-tíi-vak...
KÁNTOR: De hát mit akar, milyen legyen egy lázadás?!
BI: Az igazi lázadás mindig a Szabédié marad.
KÁNTOR: Értem, tehát minden lázadó legyen öngyilkos?!
SZABÓ: Nem arról van szó. Inkább arról, hogy aki öngyilkos lesz, az nem árt másnak.
KÁNTOR: Vagy inkább nem tud róla, hogy ártott!
BÁNYAI: Kérem, kérem... El kell fogadnunk, hogy...
KÁNTOR: Ha maga beszél, hogy jegyzetel?!
BÁNYAI: Majd írok összefoglalót. Szóval: el kell fogadnunk, hogy a kommunista diktatúra valóban *diktatúra* volt...
KÁNTOR: Micsoda eredmény!
BÁNYAI: ... de hosszan tartott, és *emberek* éltek benne. Ezeknek az embereknek pedig *élniük* kellett.
KÁNTOR: A menyasszonyom is ember volt!
KEREKES: Akkor miért nem vigyázott rá jobban?
KÁNTOR: Hallgasson, vagy megölöm!
KEREKES: Segítség!!!
SZABÓ: Kérem, így nem lehet tárgyalást folytatni. Vagy alkalmazkodik a szabályokhoz és előírásokhoz, legalább nagyvonalakban, vagy lemondok a megbízatásomról.
BÁNYAI: Én azt nem értem, hogy nem képes felfogni, hogy minden országban működik titkosszolgálat.

KÁNTOR: Ilyen csak itt működött, ez mára nyílt titok.
SZABÓ: Én Kós Károllyal tartok: aki gyáva itt élni, az menjen el innen, mert az csak árthat nekünk.
KÁNTOR: De hát én nem voltam gyáva!
KEREKES: Akinek nagy a szája, az még nem bátor!
BI: És nem is építkező. Harminc évig jártam a magyar színházba, vásároltam magyar könyveket, megvettem az *Erdély történetét*, hallgattam a Szabad Európát, és megfontoltan, vigyázva szidtam a rendszert. Én úgy gondolom, ez az építkezés.
KÁNTOR: Óvatosan, de bátran?!
SZABÓ: Hiába gúnyolódik, ebben hittünk. És így maradt meg a magyarság.
KÁNTOR: Meg az ilyen kerekések.
KEREKES: Én csak egy csavar voltam a gépezetben. Egy jól működő csavar. Az ilyen nagyszájúakat soha ki nem állhattam, mert tudtam, mindent tönkretesznek. Vajon tudja-e, bátorkám, hogy magának még be-súgónak sem kellett lennie?!
KÁNTOR: Mit mond, maga szégyentelen?!
KEREKES: Az üvöltözései közben elordította, kik a társai. Így akadtunk a Jankó Árpád nyomára.
BÁNYAI: Óóó!
KEREKES: Ismerte?
BÁNYAI: Kollégám volt a rádiónál.
KÁNTOR: Maguk hisznek ennek a...
BI: Végig így viselkedett, ne haragudjon. Kiabált, heveskedett, félbeszakította a tárgyalást. A keresetét semmisnek nyilvánítom.
KÁNTOR: Mi?!! És az, hogy én éjjeliőr lettem, mert elvesztettem a meny-asszonyomat?! Mert már semmiben sem tudtam hinni?! Mert már mindenből elegendem lett, a maguk gyávaságából, megalkuvásából...
BÁNYAI: Nem jegyzetek többet.
KÁNTOR: ... roppanó gerincéből, ebből az egész szalontranszszilvaniz-musból...
SZABÓ: „Aki megért s megértet, egy népet megéltet.” Maga nem éltetett meg, vádló úr.
KÁNTOR: ... az óvatosságaikból, a körütekintéseikből, az örökös idézeteik-ből, Áprilyból és Reményikből...
KEREKES: Visszontlátásra a Szaharában!
KÁNTOR: Jöjjön vissza! Hallja?! Jöjjön vissza! Azonnal jöjjön vissza!!!